

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۱۸/۱۲/۲۹

احسان ارینزی

د افغانستان دولت باید د سولې د خبرو یو اړخ وي!

د تاریخ د تیوري نامتو تیورسن، اچ. کار، په خپل کتاب (تاریخ څه ته وایي؟) کې دې پایلې ته رسېدلی چې خلک او په تېره بیا روم اندي باید تاریخ بڼه په غور ولولي چې هغه درنې تېروتنې بیا تکرار نه کړي چې یو ځلې یې تمدنونه او هېوادونه وران کړي او د خلکو له سرونو څخه مینارونه جوړشوی دي!

مور د افغانستان ډېر د بده مرغه، د تاریخي جهالت، زرو مواردو، قبیلویت او لږ پوهې له امله، د تاریخي حوادثو د تکرار څخه پند نه اخلو، ډېرې خونړۍ پېښې بیا – بیا تکراروو او ځانونو ته بیساري مادي او معنوي زیانونه رسوو. په ډېر معاصر تاریخ کې هغه وخت چې د ډاکټر نجیب الله تر مشرۍ لاندې دولت، دې ته مجبور شو چې واک له جهادي تنظیمونو سره ووېشي او یا ټول واک هغوی ته وسپاري، د انصارو د هېواد استخبارات رامنځ ته شول او تنظیمونه یې دې ته وهڅول چې له کابل سره د خبرو په ځای د ماسکو مرسته وغواړي او قضیه هورې حل کاندې! د انصارو د هېواد استخباراتو په حقیقت کې زموږ تش په نامه تنظیمي مشران دوکه کړل. دوی ته یې ویل چې تاسو باید د خبرو او جوړجاړی له لارې نه؛ بلکه د بري له شنو جنډو سره کابل فتح کړئ او د پاکستانی قاید، جنرال ضیالاحق، هغه ارمان پوره کاندې چې غوښتل یې د کابل په پل خشتي جومات کې د فتحي د شکراني لمونځ ادا کړي!! په هغه وخت کې امریکا، شوروي اتحاد، کابل حکومت او پاکستان، د افغانستان د لویې جگړې د پای ته رسولو له پاره خبرې کولې او تنظیمونه یې گوښي ته کړي وو، هاخوا تنظیمونو په دې ټینګار کاوه چې د کابل له ګوداګي ادارې سره خبرې نه کوي. دوی شوروي اتحاد د جگړې اصلي لوری باله او له هغوی څخه یې د جگړې د وړاندوې د غرامت د اخستلو تبلیغ هم کاوه؛ خو د قضیې اصلي اړخ یعنی د انصارو د هېواد استخباراتو غوښتل چې د فتحي د ډرامې له لارې، په افغانستان کې د (دولت) مضبوطه موسسه یا بنسټ مات کاندې، نظام له منځه وېسي او سیستمونه ګډوډ کړي.

همداسې هم وشول او مور هغه ناکردې ولیدې چې تنظیمونو وکړي او د وطن ستونزې یو ملیون ځلې ډېرې شوي. اوس چې امریکا پرېکړه کړې چې د خپلو پخوانیو ژمنو او خبرو په خلاف، له طالبانو سره مخامخ خبرې وکړي او د افغانستان په وینو سره ټپ ته د حل یوه سیاسي لار ومومي، طالبان په ټینګار سره وایي چې د افغانستان له دولت سره ځکه خبرې نه کوي چې د ځینو مسایلو په برخه کې د تصمیم نیولو واک او ځواک نه لري؛ خو واقعیت دا دی چې افغانستان اوس یوه بې دولته جغرافیه نه ده. د طالبانو د امارت له نسکورولو وروسته نړیوالې ټولني له افغانستان سره ډېرې اخلاقي او مادي مرستې کړي چې د (دولت) موسسه بیا داسې په پښو ودرېږي چې یوه ورځ د ټول افغانستان د جغرافیې د کنترول او ادارې وس او وړتیا ومومي. نړیوالو د افغانستان په هکله ډېرې غوندې وکړې چې د دولت د موسسې ملا وتړي او ټاکنو ته یې پریمانه پیسې او مشورې ورکړې چې بیا هم د دولت د موسسې مشروعیت پیاوړی کاندې.

دا دولت اوس شپارلس – اولس کاله کېږي چې اساسي قانون، درې ګوني قواوې (اجرایه، مقننه او قضاییه)، ملي سرود، ملی بیرغ، ملي بنسټونه (اردو، پولیس، امنیت، څارنوالی او نور) او له ډېرو نیمګړتیاوو سره – سره نسبتاً اصولي جوړښت لري چې په لسګونو دولتونه، ملګري ملتونه او ستري نړیوال ټولني یې په رسمیت پېژني او اوس په داسې یو واقعیت بدل شوی چې سترګې نه شي پرې پټېدای!

اوس چې د امریکا او طالبانو تر منځ خبرې خپل څلورم پړاو ته نژدې کېږي او د سعودي، اماراتو او پاکستان استازي هم په خبرو کې برخه اخلي، د ټولو اړخونو اخلاقي ذمه واري ده چې طالبان دې ته اړ کاندې یا وهڅوي چې په یو پړاو کې له افغان دولت سره هم خبرې وکړي او ډېرې هغه ستونزې چې په دوی دواړو پورې اړه لري، لکه له تور لست څخه د طالبانو د مشرانو د نومونو ایسته کول یا د بندیانو تبادله او داسې نور، په خپله حل او فصل کاندې.

په افغانستان کې د دولت موسسه د پیاوړي کېدو په حال کې ده، که طالبان، امریکا، پاکستان او نور اړخونه د دې موسسې د کمزورتیا یا ماتیدو هڅه کوي، دا به د افغانستان له تاریخ او خلکو سره ستره جفا وي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لینکنزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خبر و لولئ

سره له دې چې په افغانستان کې د واک او ځواک اصلي مراکز په بهرنیو سفارتونو او د امریکایي او ناټو پوځونو په قوماندانیو کې دي، بیا هم د افغانستان دولت باید د هر راز روغې، جوړې، تفاهم او مصالحې یوه برخه وي. دا داسې یو واقعیت دی چې باید په پام کې ونیول شي. که داسې نه وي د دولت هر راز عکس العملی منفی اقدامات، مصالحې او د امریکا (جمع ملګرو) او طالبانو خبرو ته خنډونه جوړولای شي چې دا بیا د سولې روان بهیر ته زیان رسوي او ښکاره خبره ده چې د دې زیان بیه د افغانستان خلک پرې کوي چې په تیرو پردیو تحميلي څلوبښت کلنو جګړو کې ډېر ځوریدلي او سولې ته په تمه دي!

پای

د پاڼو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ